

Belysning af anbefalinger fra grønne NGO'er og fællesskaber

Indhold

1. GRØN MOBILITET	4
1.1.....	4
1.2.....	5
1.3.....	7
1.4.....	9
1.5.....	10
1.6.....	11
1.7.....	11
1.8.....	12
1.9.....	13
1.10.....	14
1.11.....	16
1.12.....	17
1.13.....	18
2. LANDBRUG OG AREALANVENDELSE	20
2.1.....	20
2.2.....	21
2.3.....	22
2.4.....	23
2.5.....	24
2.6.....	25

2.7.....	26
2.8.....	27
2.9.....	29
2.10.....	30
2.11.....	31
2.12.....	32
2.13.....	34
2.14.....	35
3. BYGGERI OG BYUDVIKLING.....	37
3.1.....	37
3.2.....	38
3.3.....	39
3.4.....	40
3.5.....	41
3.6.....	42
3.7.....	43
3.8.....	44
3.9.....	46
3.10.....	47
3.11.....	48
3.12.....	49
3.13.....	50
3.14.....	51
4. ENERGI.....	53

4.1.....	53
4.2.....	54
4.3.....	55
4.4.....	56
4.5.....	57
4.6.....	59
4.7.....	61
4.8.....	64
4.9.....	65
4.10.....	67
4.11.....	68
4.12.....	69
4.13.....	71
5. FORBRUG OG MAD.....	73
5.1.....	73
5.2.....	74
5.3.....	75
5.4.....	76
5.5.....	78
5.6.....	79
5.7.....	80
5.8.....	81
5.9.....	83

1. GRØN MOBILITET

1.1

<p><i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i></p>	<p>Kommunen skal skabe en bilfri midtby.</p> <p>Til at starte med, skal der være flere begrænsninger af biltrafikken indenfor Ringgaden, f.eks.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. afgifter på kørsel i bymidten 2. flere bilfrie dage 3. ingen tosporede veje ind til midtbyen 4. færre parkeringspladser 5. p-afgiften yderligere forhøjet 6. p-pladser skal etableres på strategiske pladser uden for midtbyen, hvor man let, billigt og ofte kan bruge letbane eller busser til at transportere sig ind til midtbyen. <p>Forbud mod eller begrænsninger af biler i bymidten er forudsat af, at kommunerne har skabt de gode rammer for at leve uden at eje en bil.</p>	
<p><i>Besvaret af</i></p>	<p>Teknik og Miljø</p>	
<p><i>Henvisning til side i materialet</i></p>	<p>S. 5-8</p>	
<p><i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i></p>	<p>Ja - og nej</p>	<p>Der er blevet nedlagt enkelte parkeringspladser, og der er planer om flere, ligesom der er etableret enkelte park'n'ride, fx. Klokhøjen, og der er planer om flere. Punkterne 1, delvist 3, 4, 5, 6 er tiltag, der pt ikke er etableret for nuværende, men tiltagene drøftes politisk i forbindelse med Grøn Mobilitetsplan.</p> <p>I forhold til punkt 2, så har der ikke været politisk ønske om flere bilfri søndage, og der er derfor pt. ikke flere i pipelinen.</p>
<p><i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en</i></p>	<p>Udvidelse for nogle, ændring for andre</p>	<p>Se ovenfor.</p>

<i>ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>		
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	Flere af tiltagene fremsendes som input til den politiske debat om Grøn Mobilitetsplan.
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja ved punkt 1 og til dels 5	Kræver ny national lovgivning. Pt. kører nationalt forsøg ved Danmarks Tekniske Universitet.
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	Indgribende begrænsninger for bilismen i Aarhus Midtby nødvendiggør, at der er etableret gode mobilitetsalternativer, såsom gode forhold for aktiv transport indtænkt med velfungerende kollektiv trafik. Tiltagene kræver markante investeringer og kan forventeligt ikke alle nå at blive udmøntet inden 2030.
<i>Konklusion på screening</i>	Kan med fordel belyses yderligere, hvilket sker i forbindelse med politisk behandling af Grøn Mobilitetsplan	

1.2

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Den offentlige transport skal udbygges og forholdene for cyklister og gående skal forbedres. Vi skal kunne bruge dele-ladcykler og dele-elbiler. Etablering af cykel p-huse og cykelstier på flere centrale veje. Det skal være let og billigt at leje ladcykler, og Kommunen skal undersøge motivationer hos mennesker i forhold til at cykle.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 5-8	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Udbygning og forbedring af forhold: Der er afsat 200 mio. kr. til investering i cykling og gang i 10-års investeringspuljen, ligesom der er en ny cykelhandlingsplan på

vej, hvor der forventes at blive etableret cykelstier på flere centrale veje. Vi har lige genbekræftet Supercykelstisamarbejdet ved at forlænge aftalen sammen med de øvrige kommuner. Der er planlagt anlæg i form af cykelparkeringshus ved M. P. Bruuns Gade; det forventes at blive anlagt i 2027/28. Derudover er etableret midlertidig cykelparkering flere steder i midtbyen for at undersøge, om de pågældende lokationer kan drage fordel af øget cykelparkering. Der planlægges også etableret cykelparkering med mulighed for aflåsning. Der etableres en cykellegeplads på Pier 3, hvilket giver børn en øveplads til at lære om trafiksikkerhed.

I regi af cykelregnskabet undersøges motivationen hos mennesker ift. at cykle, ligesom Teknik og Miljø for nylig har afsluttet et projekt via Cykelpuljen om, hvad der får folk fra bil til cykel hhv. cykel til bil.

Aarhus Kommune arbejder med deleøkonomi, fx i forbindelse med delemobilitet. Teknik og Miljø udarbejdede således i efteråret 2023 et idékatalog for boligforeninger og borgere om, hvordan man kommer i gang med delemobilitet. Kataloget er en del af udmøntningen af Aarhus Kommunes delemobilitetsstrategi. I marts 2024 blev tre blafferstoppesteder indviet i Ormslev. Blafferstoppestederne skal fungere som daglige påmindelser om muligheden for at køre sammen med andre. Stoppestederne er blevet til på baggrund af ønske fra borgerne i Ormslev og er finansieret af Oplandspuljen. Aarhus Kommune arbejder gennem implementeringen af delemobilitetsstrategien på at gøre delemobilitet et attraktiv tilbud til at supplere eller som et supplement til privatbilen.

I Teknik og Miljø arbejdes der med en model for udlån af elcykler gennem cykelhandlere i byen. Der udestår dog en række praktiske afklaringer inden en forsøgsordning kan iværksættes. Såfremt der

		findes frem til en hensigtsmæssig model, forventes den at kunne træde i kraft i løbet af 2024. Det er en model, der blandt andet også har været testet i Odense og Randers med stor succes.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Udvidelse	Aarhus Kommune har opnormeret markant på cykelområdet, og derfor er ovenstående tiltag planlagt gennem det seneste år - bl.a. som et resultat af input fra Klimaborgersamlingen i 2022-23. For flere af tiltagene er der dog tale om pilotforsøg og åbningstræk, der kan skabe erfaringer, som så kan danne basis for en udvidelse af tiltagene.
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	Cykelområdet forventes at udgøre en stor indsats i Grøn Mobilitetsplan
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej (så vidt vides)	
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	Indpasning i byrummet, så byrumskvaliteten øges.
<i>Konklusion på screening</i>	De mange tiltag evalueres løbende. Hvis evalueringen er positiv, så forventes de implementeret i større skala.	

1.3

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal invitere civilsamfund og erhvervsdrivende ind til at tage del i eksperimenter omkring begrænsning af biler. Løsninger for begrænsning af biler og nye former for udnyttelse af det offentlige rum (f.eks. P-pladser) kan samskabes og testes med borgere, foreningerne og forretningsdrivende i forskellige lokalområder.
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø

<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 5-8	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Mobilitet er et emne, mange har store holdninger til, og derfor har Mobilitetsafdelingen en rigtig god og løbende dialog med bl.a. fællesråd, ligesom afdelingen modtager mange borgerhenvendelser. I forbindelse med diverse projekter, gennemføres høringer, borgermøder mv. Bilfri Søndag i 2023 skete også i samskabelse med det lokale erhvervs- og foreningsliv.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Udvidelse	Formålet med den del af samfundsdialogen, der foreligger i forbindelse med selve udarbejdelsen af Grøn Mobilitetsplan i 2024, er at opnå fælles forståelse for den udvikling - og dermed de valg - Aarhus Kommune står overfor. Der skal således skabes opmærksomhed og engagement for at lave et godt afsæt for en god løbende samfundsdialog.
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	Aarhus Kommune har netop godkendt "Ny Aarhus-model for borgerinddragelse", som forventes implementeret i samfundsdialogen i forbindelse med Grøn Mobilitetsplan. Der planlægges gennemført en kampagne, hvor cyklister kan indberette ønsker til forbedring af cykelforhold via borgertip-appen.
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ved ikke	
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	Ændringer i trafikale forhold kan skabe ikke bare stor, men KÆMPE debat, idet der er mange holdninger og forskelligrettede hensyn, både ift. private vs. erhverv, lokale vs. pendlere mv.

		Det er derudover også vigtigt at være fuldstændig tydelig på, hvad borgere og erhvervslivet kan have indflydelse på og hvad de ikke kan.
<i>Konklusion på screening</i>		Det er hensigtsmæssigt at samskabe og teste løsningerne med de lokale borgere og erhvervsliv, men det vil kræve, at der afsættes yderligere end der er i dag.

1.4

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal etablere langt flere el-ladestandere, gerne i nærheden af boligforeninger og lejlighedskomplekser, så det også bliver praktisk muligt for de mange borgere, som bor i lejlighed at vælge elbil.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 5-8	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Aarhus Kommune har en strategi for offentligt tilgængelige ladestandere, hvor målsætningen er at ladestandere forsøges opstillet svarende til, at vi løbende er på forkant med ladebehovet. I regi heraf – finansieret af den igangværende klimaplan – er gennemført første udbud af ladestandere, hvor en præmis var, at populære lokaliteter i udbuddet blev parret med mindre populære lokaliteter, for at sikre en bred udrulning. Der har været dialog med boligforeninger, idet en leverance i den eksisterende klimaplan var understøttelse af og koordinering med boligforeninger.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Dækket af eksisterende tiltag	Der planlægges yderligere udbud.

<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	Det er en indsats, der forventes videreført.
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja og nej.	Udbud afholdes med ophæng i lovgivning, der udløber ved udgangen af året.
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	-
<i>Konklusion på screening</i>	Vi er allerede i gang	

1.5

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal fokusere på at indrette byen, så der er kort til dagligdags behov.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 5-8	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	15 minutters byen med kort afstand til hverdagens funktioner indgår som princip i Planstrategi 2023.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Udvidelse	Ikke kun nok med kort afstand. Også nødvendigt at prioritere projekter, der giver bedre forhold for cyklister og fodgængere. Derudover behov for tværgående fokus på tværs af magistrater, hvis det skal lykkes.
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	Nye projekter, helheds- og lokalplaner vil ske i overensstemmelse med principperne i Planstrategi 2023

<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ved ikke	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	Kort afstand til skole, institutioner, sports- og kulturfaciliteter mv. Vil kræve en anderledes prioritering (og sandsynligvis også en anden økonomi) i andre magistrater, der også har andre prioriteringer.
<i>Konklusion på screening</i>	Der tænkes i 15 minutters kommune i forvejen, og fokus herpå er øget med byrådets godkendelse af planstrategi 2023, men betydningen for de øvrige magistrater er fx ikke blevet undersøgt.	

1.6

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Der skal komme flere, bredere og mere sikre cykelstier og cykelparkeringshuse. Man skal kunne komme komfortabelt og sikkert fra hjem til arbejde uanset, hvor man bor i kommunen. Der mangler cykelstier på flere centrale veje i Aarhus – herunder Nørre allé, M.P. Bruunsgade, Banegårdsgade, Vesterbrogade. Der er desuden kommet flere store elcykler og ladcykler på vejene som erstatning for biler – det skal der gøres plads til.	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 5-8	
<i>Konklusion på screening</i>	Er blevet belyst i skema 1.2.	

1.7

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Børnefamilier skal kunne søge om økonomisk tilskud til erhvervelse af ladcykler, gangbesværede og ældre skal ligeledes kunne søge tilskud til trehjulede cykler, og det skal være let og billigt at leje ladcykler.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 5-8	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	I Teknik og Miljø arbejdes der med en model for udlån af elcykler gennem cykelhandlere i byen. Der udestår dog en række praktiske

		afklaringer inden en forsøgsordning kan iværksættes. Såfremt der findes frem til en hensigtsmæssig model, forventes den at kunne træde i kraft i løbet af 2024. Det er en model, der blandt andet også har været testet i Odense og Randers med stor succes.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	-	-
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ved ikke	Udvidelse af det kommende pilotforsøg med udlån af elcykler, herunder ladcykler vil afvente evaluering af pilotforsøget.
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ved ikke	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	-
<i>Konklusion på screening</i>	Afventer evaluering af pilotforsøget.	

1.8

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Foreningerne foreslår opstart af samarbejde med nogle 'supercyklistere', der rapporterer uhensigtsmæssige forhold på deres daglige ruter.
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 5-8

<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	<p>Alle – ikke kun supercyklister – kan indberette vejforhold via appen borgertip. Der planlægges en kampagne specifikt rettet mod forbedring af cykelforhold, tidspunktet er endnu ukendt.</p> <p>I forbindelse med det i skema 1.2 beskrevne projekt finansieret af Cykelpuljen blev udvalgte supercyklister fulgt og interviewet af en antropolog som led i projektet</p>
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Udvidelse	Alle kan gøre det i dag. Hvis der skal samarbejdes med nogle supercyklister, skal samarbejdet startes op.
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	Kampagne vedr. Indmelding af cykelforhold er planlagt. Alle vil kunne melde ind. Vi ser ikke behov for at begrænse de potentielle deltagere i kampagnen. Tidspunkt dog stadig ukendt.
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	
<i>Konklusion på screening</i>	Der indgås ikke samarbejde med supercyklister om indmelding af cykelforhold, idet der planlægges en bred kampagne, hvor alle interesserede (cyklister) kan melde ind.	

1.9

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Anbefaling om at kommunen undersøger motivationer hos mennesker til at cykle, for at bygge løsninger som skal lokke flere op på cyklen på et godt vidensgrundlag.
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø

<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 5-8	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Det i skema 1.2 beskrevne projekt finansieret af Cykelpuljen undersøgte, hvorfor folk vælger bil fremfor cykel og omvendt. Derudover – ligeledes som beskrevet i skema 1.2 - undersøges motivationen i forbindelse med Cykelregnskabet. Læringer benyttes i forbindelse med etablering af diverse anlæg mv. Derudover er der pt. ansat to antropologer i Mobilitet, som understøtter udformning af konkrete projekter.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Dækket af eksisterende tiltag	-
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	-	Det er vurderingen, at vi gør det i forvejen
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	-
<i>Konklusion på screening</i>	Det er vurderingen, at anbefalingen er dækket af eksisterende tiltag.	

1.10

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Offentlig transport skal være fossilfri og være det nemme, attraktive og billige valg – også i oplandet. Det skal være muligt at benytte sig af den offentlige transport uanset, hvor i Aarhus Kommune man er bosiddende. Det kalder på flere afgangse med både letbane og busser såvel som flere forbindelser udenom bymidten.
--	---

Besvaret af	Teknik og Miljø	
Henvisning til side i materialet	S. 5-8	
Gør vi noget lignende i forvejen?	Delvist	Byrådet har besluttet at alle bybusser i Aarhus Kommune senest i 2027 skal køre på el, og der er godt gang i udskiftningen.
Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?	Udvidelse	Udover elektrificeringen, så anbefales flere afgang, flere forbindelser udenom bymidten, ligesom offentlig trafik skal være det nemme, attraktive og billige valg - også i oplandet. Der er vi ikke.
Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)	Ja	I forbindelse med budgetforliget for 2024 besluttede byrådet, at der skal udarbejdes en Grøn Mobilitetsplan, der tog udgangspunkt i anbefalingerne fra to 17-4 udvalg, nemlig Klima- og Bæredygtighedsudvalget samt det nu nedlagte Udvalg for fremtidens højklassede kollektive trafik. Sidstnævnte anbefalede følgende fem pejlemærker for udbygning af den kollektive trafik i Aarhus: <ol style="list-style-type: none">1. Den kollektive trafik skal være attraktiv og konkurrencedygtig.2. Den kollektive trafik skal give mest og bedst mulig kollektiv trafik for pengene.3. Den kollektive trafik skal indgå i et sammenhængende, effektivt og bæredygtigt mobilitetssystem.4. Den kollektive trafik skal tilbyde brugervenlige og brugerorienterede produkter.5. Den højklasset kollektive trafik skal sammentænkes med den fysiske byudvikling.

		Det forventes derfor at tiltag indenfor den kollektive trafik bliver en del af Grøn Mobilitetsplan.
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	Der er flere hensyn, der skal tages stilling til, herunder ikke mindst økonomi, idet kollektiv trafik er omkostningstungt.
<i>Konklusion på screening</i>	Kan med fordel belyses yderligere, hvilket sker i forbindelse med politisk behandling af Grøn Mobilitetsplan	

1.11

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Etablering af pendlerparkeringspladser i forbindelse med udvalgte offentlige transportknudepunkter.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 5-8	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Aarhus Kommune har etableret enkelte pendlerparkeringspladser ved offentlige transportknudepunkt, for eksempel Klokhøjen. Aarhus Kommune deltager derudover i et EU-projekt med fokus på dette, ligesom Anbefalingerne fra Klima- og Bæredygtighedsudvalget, som Grøn Mobilitetsplan baseres på, også har strategiske knudepunkter mv. som fokus.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Udvidelse	Der er behov for flere, specielt hvis det skal ses i sammenhæng med ønsket om en bilfri/reduceret midtby.

<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	Det vil sandsynligvis blive drøftet i forbindelse med Grøn Mobilitetsplan.
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ved ikke	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	Høje anlægsomkostninger
<i>Konklusion på screening</i>	Kan med fordel belyses yderligere, hvilket sker i forbindelse med politisk behandling af Grøn Mobilitetsplan	

1.12

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Det anbefales, at letbane og busser gives fortrinsret ved mange lyskryds, et tiltag som kan bidrage til at det bliver mere bøvlet at køre bil og mere attraktivt at bruge offentlig transport.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 5-8	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Der er et pilotforsøg i gang, hvor cykeltrafikken prioriteres på en vejstrækning, ligesom den kollektive trafik prioriteres enkelte steder i form af enkelte, separate busbaner, der sikrer busserne prioriteres.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Ændring	Det er begrænset, hvor meget vi har arbejdet med det tidligere, men der er kommet mere fokus på det de seneste år.

<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	Det forventes også at indgå som en del af den politiske drøftelse i forbindelse med Grøn Mobilitetsplan.
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	Trafiksikkerhed, trængsel, trafikafvikling mv.
<i>Konklusion på screening</i>	Kan med fordel belyses yderligere, hvilket sker i forbindelse med politisk behandling af Grøn Mobilitetsplan	

1.13

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Foreningerne peger på, at kommunen skal oplyse bedre omkring mulighederne i den offentlige transport. Mange tror fejlagtigt at de ikke kan komme rundt med offentlig transport. Den er bedre end sit rygte, mener nogle.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 5-8	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Der pågår et projekt, hvor der opstilles skilte med informationer om offentlig trafik, blandt andet på virksomheder, for at synliggøre medarbejdernes mulighed for offentlig trafik. Midttrafik og Aarhus Letbane har i dag et delt ansvar for markedsføring og branding af den kollektive trafik, og det er forvaltningens vurdering, at Midttrafik og Aarhus Letbane gør et stort stykke arbejde. Blandt andet lavede Midttrafik en stor kampagnesatsning i 2. halvår 2022 (link til rapport).

		Kommunikation om klimainitiativer, herunder vedr. brug af den kollektive trafik, er samtidig højt prioriteret på Aarhus Kommunes forskellige platforme. Anbefalingen indgår således i eksisterende tiltag, idet der er løbende fokus på det.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Dækket af eksisterende tiltag	-
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Nej, ikke så vidt vides.	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ved ikke	
<i>Konklusion på screening</i>	En stor del af arbejdsopgaven ligger hos hhv. Midttrafik og Aarhus Letbane, som allerede har stort fokus på det.	

2. LANDBRUG OG AREALANVENDELSE

2.1

<p><i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i></p>	<p>Kommunen kan (være med til at) sætte rammerne for omstillingen og gennem fonde være med til at sikre at landbrugsjorden ikke opkøbes af udenlandske virksomheder, når landmænd vil sælge. Der bør være et fokus på, at jorden bliver på lokale – og særligt unge - jordbrugeres hænder og på at oprette andelsgårde, hvor borgerne i Aarhus hjælpes om at opkøbe landbrug.</p>	
<p><i>Besvaret af</i></p>	<p>Teknik og Miljø</p>	
<p><i>Henvisning til side i materialet</i></p>	<p>S. 9-11</p>	
<p><i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i></p>	<p>Ja</p>	<p>Selvom Aarhus Kommune ikke kan bestemme, hvem private lodsejere vælger at sælge deres jord til, arbejder Aarhus Kommune helhedsorienteret med at indfri de politiske målsætninger for omstillingen af det åbne land. Her er den kommunale jordfond et centralt værktøj til at sikre en mere klimavenlig arealanvendelse, ligesom der arbejdes med andre incitamentsstrukturer og finansieringskilder.</p> <p>Omstillingen handler om at skabe synergi mellem politiske ønsker til grundvandsbeskyttelse, biodiversitet, klimaindsatser (skov, klima-lavbund, VE- anlæg), forsinkelse af vand (klimatilpasning) og rekreative indsatser. Dette gælder også fødevarerensystemets omstilling, hvor der i regi af indsatserne "Helhedsplanlægning af det åbne land" og "Klimavenlig arealanvendelse" vil kunne arbejdes med at mobilisere aktører, der ønsker at dyrke landbrug mere bæredygtigt på landbrugsjord i kommunen.</p>
<p><i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i></p>	<p>Dækket af eksisterende tiltag</p>	<p>Anbefalingen er primært dækket i fødevareremaet og indgår i baggrundsmateriale til den politiske proces. Oprindeligt beskrevet i indsatsen "Transformation af fødevarerensystemet til plantemad" og kobling beskrevet i "Klimavenlig arealanvendelse"</p>

<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	Ja - vedrørende indsatsen om at skabe rammerne og platformen for at mobilisere aktører til mere bæredygtig fødevarerproduktion. Kommuner kan dog ikke bestemme, hvem private lodsejere sælger jorden til.
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	
<i>Konklusion på screening</i>	Dækket af eksisterende tiltag. Se dog forbehold ift. privat salg.	

2.2

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal være med til at støtte selve omstillingen til regenerative landbrug med færre husdyr og større fokus på produktion af plantebaserede fødevarer.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 9-11	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	<p>Regenerativt landbrug som koncept er endnu ikke præcist veldefineret og afgrænset. Men udviklingen omkring regenerativt landbrug er et emne, som Aarhus Kommune følger tæt med ophæng i indsatserne der er tilknyttet til fødevarer og arealanvendelse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omstilling af fødevarer systemet til plantemad - Fremtidens fødevarerproduktion - Klimavenlig arealanvendelse - Helhedsplanlægning af det åbne land

		Aarhus Kommune deltager i et igangværende pilotprojekt med lokale aktører, der har interesse i regenerativt landbrug. Pilotprojektet vil være udgangspunkt for at udbrede viden og kendskab om emnet til andre interesserede aktører.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Dækket af eksisterende tiltag	-
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	-
<i>Konklusion på screening</i>	Aarhus Kommune følger udviklingen.	

2.3

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal oprette en omstillingsfond for at hjælpe med omstilling til regenerativt landbrug	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 9-11	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Nej	Aarhus Kommune må ikke drive erhvervsvirksomhed via en fond, der finansielt støtter kommercielle landbrug, da det vil være

		konkurrenceforvridende. Aarhus Kommune kan indgå som partner i f.eks. innovationsprojekter med vidensinstitutioner om udvikling af regenerativt landbrug.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	-	-
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Nej	Evt. kommentar
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja	Aarhus Kommune må ikke drive storskala kommercielt landbrug, da det vil være konkurrenceforvridende.
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	
<i>Konklusion på screening</i>	Afvises administrativt af juridiske årsager.	

2.4

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal hjælpe med efteruddannelse, rådgivning, forretningsgange og andre ressourcer, som kan sikre en så nem omstilling som muligt. Hjælpen skal være tilgængelig for store landbrug, som vil omstille, men også for fritidslandmænd.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 9-11	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Aarhus Kommune, Teknik og Miljø, har fået lavet klimaregnskaber og –handleplaner for en række landbrug vha. Klimaværktøjet

		ESGreen Tool. Resultaterne herfra vil blive brugt til at vejlede husdyr- og plantebrug til enten klimaoptimering eller –omstilling. Dette sker i samarbejde med erhvervet, rådgivningsvirksomheder og landboforeninger.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Dækket af eksisterende tiltag	
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Nej	Kommunen må kun vejlede, ikke rådgive, og kommunen skal balancere myndighedsarbejdet og klimaarbejde.
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja	Kommunen må kun vejlede, ikke rådgive, og kommunen skal balancere myndighedsarbejdet og klimaarbejde.
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	
<i>Konklusion på screening</i>	Afvises administrativt af ovenstående årsager	

2.5

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal etablere demonstrationscentre for regenerativ dyrkning med tilknyttet forskning	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 9-11	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Nej	Det er ikke inden for kommunalfuldmagten for kommuner at drive demonstrationscentre, men vi kan indgå som partnere i

		sådanne projekter, der drives af andre aktører, såsom vidensinstitutioner mv.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>		
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Nej	
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja	Det er ikke kommuners opgave at drive demonstrationscentre, men kan indgå som partnere i sådanne projekter, der drives af andre aktører, såsom vidensinstitutioner mv.
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	
<i>Konklusion på screening</i>	Afvises administrativt af ovenstående grunde	

2.6

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen kan skabe partnerskaber mellem forskellige aktører i udvalgte områder med fokus på forskellige typer af arealanvendelse; landbrug, etablering af VE-anlæg og skovrejsning. Det kan samtidig fungere som forretningsmodeller, der kan inspirere til lignende samarbejde andre steder i kommunen.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 9-11	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	I regi af klimaplan 2021-2024 arbejder Aarhus Kommune helhedsorienteret med den grønne omstilling af det åbne land.

		<p>Det indebærer alle de politiske målsætninger i form af natur og skov, grundvand og vedvarende energi. Det indebærer involvering af en række forskellige aktører.</p> <p>Pilotprojekt Helhedsplan Spørring er det første projekt i Aarhus Kommune, der afprøver denne nye tilgang med henblik på at udvikle en metode, der kan skaleres til andre områder og kommuner.</p>
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Dækket af eksisterende tiltag	
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	
<i>Konklusion på screening</i>	Er i gang	

2.7

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal sikre 30% vild og sammenhængende natur inden 2030, i overensstemmelse med FN's krav. I kommunens prioriteter af arealanvendelse bør der være et særskilt fokus på vild natur.
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 9-11

<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Planlægning for Vand- og naturparker som led i kommuneplan 2025, hvor 4000 ha eksisterende landbrugsareal ønskes konverteret til natur og skov.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Udvidelse	Realisering af Vand- og Naturparkerne bringer arealet med skov og natur op på 12.000 ha - i alt ca. 25% af kommunens areal. Med den øgede målsætning i den netop vedtagne Klimaplan om yderligere 4.000ha skov og natur kommer arealet med natur og skov op på 16.000 ha – i alt 34%. Det er dog langt fra alt dette areal, der er beskyttet eller vild natur.
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	-	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja	Ændring af arealer til natur kræver frivillighed hos lodsejerne ift. omlægning eller at lodsejere sælger til Stat, kommune eller anden aktør, der ønsker at stå for konverteringen. Eksisterende lovlig anvendelse kan fortsætte og man kan dermed som udgangspunkt ikke tvinge en anden anvendelse igennem.
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	-
<i>Konklusion på screening</i>	De nuværende ambitioner synes i sig selv at være meget ambitiøse.	

2.8

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal øge skovrejsningen markant (40.000 ha ny skov, indenfor og udenfor kommunen, inden 2030)
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø

<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 9-11	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja (og nej)	<p>Aarhus Byråd har en politisk målsætning om 12.000 hektar skov og natur i 2030. Konverteringen fra landbrugsjord til skov går langsom, og der rester ca. 2500 ha for at nå målsætningen for skov og 1.100 ha for at nå målsætning for natur.</p> <p>I forbindelse med planlægning for Vand- og naturparker som led i kommuneplan 2025, udpeges 4000 ha eksisterende landbrugsareal som ønskes konverteret til multifunktionelt blåt og grønt landskab med natur og skov.</p> <p>Aarhus Byråd besluttede i forbindelse med vedtagelse af Klimaplan 2021-2024, at Aarhus Kommune ikke skal nå CO2-neutralitet via kompensation gennem fx skovrejsning udenfor kommunegrænsen.</p>
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Udvidelse	
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	Se ovenstående.
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja	<p>Alle offentlige skove samt private skove, der er etableret med offentligt tilskud til privat skovrejsning, er omfattet af Skovloven som Fredskov. Miljøstyrelsen er myndighed for Skovloven og har strammet den administrative praksis, hvilket betyder, at det er meget svært at få tilladelse til at gennemføre naturtiltag i gamle og nye skove som reetablering af naturligt vandspejl, større lysåbne arealer og selvtilgroning samt skovgræsning med kvæg eller heste.</p>

<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	Det er allerede en meget stor opgave at nå den nuværende målsætning
<i>Konklusion på screening</i>	Kræver en ny politisk retning fra byrådet - både øget målsætning for natur indenfor kommunegrænsen, men også i forhold til diskussionen om kompensation gennem skov udenfor kommunegrænsen	

2.9

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal lave en arealreform med konkrete mål for arealanvendelse i forhold til vild og beskyttet natur samt for skov, (plantebaseret) landbrug og by, industri og infrastruktur.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 9-11	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Byrådet har sat mål for natur og skov, men der mangler en grundlæggende debat om vægtningen af de mange forskellige arealhensyn, der ønskes varetaget. I forbindelse med planlægning for Vand- og naturparker som led i kommuneplan 2025, udpeges 4000 ha eksisterende landbrugsareal, som ønskes konverteret til multifunktionelt blå og grønt landskab med natur og skov. Vand- og Naturparkerne er udpeget med baggrund i en grundig analyse af mulighed for synergier i landskabet
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Udvidelse	
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	Se ovenstående.

<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ved ikke	Endnu ikke afklaret
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	
<i>Konklusion på screening</i>	En vanskelig og stor diskussion, der kræver mange ressourcer at løfte. Men vil være relevant	

2.10

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal arbejde for en markant øgning af grønne facader og beplantning på offentlige områder, f.eks. mikroskove.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 9-11	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Grønne Områder drifter og udvikler Teknik og Miljø's grønne områder, skove, parker, vejrabatter bytræer og lign. Det gør vi som udgangspunkt i overensstemmelse med Et Grønnere Aarhus, som er Aarhus Kommunes politik for naturen og det grønne: et-groennere-aarhus.pdf . Det betyder bl.a., at vi hele tiden arbejder med beplantning og udviklingen heraf i vores grønne områder – herunder også ud fra et klima og bæredygtigheds- og biodiversitetsperspektiv. Der kan læses mere om indsatsen i "Et Grønnere Aarhus".
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Dækket / udvidelse	Dækket jf. ovenstående. Men det konkrete forslag med mikroskove kan muligvis være en udvidelse.

<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	Det er en løbende driftsopgave.
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ved ikke	Det er altid en balance om formål for arealanvendelsen af vores Aarhus Kommunes grønne områder. Balancen og prioriteringerne (natur, rekreativt mv.) fastsættes ud fra politiske retningslinjer.
<i>Konklusion på screening</i>	Den direkte CO2-reduktion vurderes til at være begrænset set i forhold til det forventede brug af ressourcer, hvis anbefalingen skulle implementeres. Der vil dog være andre – gode årsager – til at øge begrønningen i byen.	

2.11

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen kan oprette fælleshaver med fokus på CO2 lagringsteknikker	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 9-11	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja og nej	<p>Det nu lukkede Aarhus Omstiller (delprogram i den nuværende klimaplan, forankret i Kultur og Borgerservice) har arbejdet tæt sammen den nationale bevægelse "Grønne Nabofællesskaber".</p> <p>Grønne Nabofællesskaber har til formål at skabe lokalt netværk for omstillingsinteresserede folk og familier. De ønsker at hjælpe folk til at finde grønne, klima-, biodiversitets-, og miljøinteresserede ligesindede, der hvor de bor og få endnu flere bæredygtige aktiviteter ud i lokalsamfundet.</p>

<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Udvidelse	Uklart om der allerede er fokus på CO2-lagring i nabofællesskaberne – hvis ikke, så er det en tilføjelse
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Nej	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	-
<i>Konklusion på screening</i>	Det vurderes, at der ikke er den store direkte CO2-besparelse i initiativet, men rent kommunikationsmæssigt kan det være en god idé. <i>Klimasekretariatet drøfter anbefalingen med relevant afdeling i Teknik og Miljø.</i>	

2.12

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal have ambitiøse og bindende mål for udtagning af lavbundsjord	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 9-11	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Ja – i Klimaforliget fra 29. april 2024 står der følgende: Aarhus Kommune har allerede planlagt udtagning af arealer på 500 hektar lavbundsjord, hvor lavbundsjord tages ud af

		landbrugsdriften og vandstanden hæves på arealerne for at reducere landbrugets udledning af CO ₂ . Forligsparterne er enige om at hæve ambitionsniveauet for udtagning af lavbundsjord fra 500 hektar til 1.300 hektar lavbundsjord samt sikre hurtig sagsbehandlingstiden af ansøgninger i Aarhus Kommune. Heraf forventes 1.000 hektar finansieret af staten og 300 hektar finansieret af Aarhus Kommune. Projekterne er betinget af, at der kan indgås frivillige aftaler med de lokale jordejere. Ligeledes undersøges mulighederne og konsekvenserne i forhold til Opkøb af bygninger og stalde mv. Initiativet medfører en reduktion på 15.000 tons CO ₂ e årligt i 2030. Teknik og Miljø anslår, at der over en årrække vil være behov for at tilføre jordfonden i størrelsesordenen ca. 200 mio. kr. Det henvises til afsnittet vedr. midler til jordfonden i forhold til at anvise finansiering.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Dækket af eksisterende tiltag.	
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	Se ovenstående
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja	Projekterne er betinget af, at der kan indgås frivillige aftaler med de lokale jordejere.
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	
<i>Konklusion på screening</i>	Anbefalingen vurderes dækket af eksisterende tiltag.	

2.13

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Havmiljøet bør være et fokus for kommunen, da havet ifølge foreningerne opsuger 30 % af vores CO ₂ , men kun hvis livet i havet opretholdes eller genoprettes.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 9-11	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	<p>Havmiljøet i den vestlige del af Kattegat er de senere år blevet forringet. Derfor er de omkringliggende kommuner Norddjurs, Syddjurs, Samsø, Aarhus, Horsens, Hedensted og Odder gået sammen i en fælles indsats, hvor der de kommende år skal diskuteres løsninger, der kan føre til konkrete initiativer, der kan forbedre biodiversiteten.</p> <p>Disse løsninger skal på sigt forbedre havmiljøet langs kysten, og sørge for at livet under havoverfladen bringes tilbage. Ved denne fælles indsats er håbet også, at det kan være muligt at påvirke nationale beslutninger og initiativer, da en forbedring af havmiljøet er den opgave, der varetages bedst i fællesskab.</p> <p>Det er blandt andet planen, at der i fremtiden skal være områder langs kysten, hvor der ikke må fiskes, udvindes råstoffer og andre ting, der skader havmiljøet. Ydermere vil kommunerne hver især bidrage med penge til havsamarbejdet, så der på tværs af dem vil blive muligt at plante ålegræs, lave stenrev og sætte fiskeyngel ud, så havmiljøet omkring kysten kan genoprettes.</p>
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Dækket af eksisterende tiltag	

<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	-	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ved ikke	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ved ikke	
<i>Konklusion på screening</i>	Dækket af eksisterende tiltag	

2.14.

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal understøtte klimavenlige praksisser i private haver, som f.eks. at lade kvas ligge og bruge det som kompost, når det er nedbrudt	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 9-11	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Nej	Der bliver i Grønne Områder arbejdet med kvashegn flere steder, men det er på de offentlige arealer og her er det biodiversitet, der er i fokus.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	-	-
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Nej	-

<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	-
<i>Konklusion på screening</i>	Umiddelbart vurderes anbefalingen ikke at have det helt store CO2-reduktionspotentiale i forhold til den indsats, der skal til. Der kan dog være andre – gode – grunde til at gøre opmærksom på muligheden. <i>Klimasekretariatet vil videregive anbefalingen til relevante afdelinger.</i>	

3. BYGGERI OG BYUDVIKLING

3.1

<p><i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i></p>	<p>Hvis Aarhus Kommune skal være CO₂-neutrale i 2030, peger foreningerne på, at der ikke er råd til nye kæmpe anlægsprojekter, herunder udvidelsen af Aarhus Havn og anlægningen af Marselistunnelen. Beslutningen om havneudvidelsen er baseret på en antagelse om fremtidig vækst og øget forbrug, som ikke er forenelig med den store CO₂-reduktion, der skal realiseres, mener foreningerne. De efterspørger nye uvildige undersøgelser på, hvordan havne-driften kan effektiviseres, så effektivitet vs. arealanvendelse matcher andre havne i verden. Udover at der udledes enorme mængder CO₂ i anlægsfasen af Marselistunnelen og havneudvidelsen, vil projekterne bidrage til en øget CO₂-udledning på transportområdet fra en øget transport af mennesker og varer.</p>	
<p><i>Besvaret af</i></p>	<p>Teknik og Miljø</p>	
<p><i>Henvisning til side i materialet</i></p>	<p>S. 12-14</p>	
<p><i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i></p>	<p>Ja og nej</p>	<p>Partierne bag den politiske aftale om udvidelse af Aarhus Havn i Aarhus Byråd, Socialdemokratiet, SF, Konservative og Venstre, har besluttet at sætte planerne om havneudvidelsen på pause i en årrække.</p> <p>Baggrunden for beslutningen er blandt andet hensynet til at kunne realisere det moderne rensnings- og ressourceanlæg Aarhus ReWater, der skal erstatte Marselisborg, Viby og Åby rensningsanlæg. ReWater har været planlagt sideløbende med havneudvidelsen og er afgørende for at sikre fremtidens rene spildevand i Aarhus og dermed skåne vandmiljøet i søer, åer, vandløb og i Aarhusbugten.</p> <p>Desuden konstaterer aftalepartierne, at det fremadrettet er vanskeligt at se en vej for en havneudvidelse, medmindre staten går ind i processen i form af en anlægslov. Havneudvidelsen har en tidshorisont på 30 år, mens en kommune med</p>

		Planklagenævnets afgørelse alene kan lokalplanlægge for 12 år også for denne type anlæg. Forligspartierne er enige om at fortsætte arbejdet med etableringen af en ny dry port-løsning for Aarhus Havn.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	-	-
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	Generelt planlægges det, at CO2 udledning skal belyses ved fremtidige lokalplaner.
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	Der er ingen juridiske problemstillinger ved at undersøge de store anlægsprojekter yderligere.
<i>Konklusion på screening</i>	Efter næste kommunalvalg skal nyt byråd i Aarhus revurdere, om havn skal udvides	

3.2

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Foreningerne peger på, at det haster så meget at nedbringe CO2- udledningerne, at al byggeri og anlæg fremover bør fokusere på renovering af eksisterende bygninger.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 12-14	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Nej	
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en</i>	-	-

<i>ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>		
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	Der lægges med anbefalinger fra Klima- og Bæredygtighedsudvalget op til, at vi skal prioritere transformation frem for nedrivning
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja	Vi kan ikke forhindre folk i at bygge, hvis ellers de overholder gældende planlægning og bygningsreglementets krav
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	Med en forventet vækst på 4000-5000 borgere årligt samt mange arbejdspladser vil der være behov for nybyggeri
<i>Konklusion på screening</i>	Kan ikke realiseres af juridiske årsager	

3.3

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal tilbyde støtteordninger, som gør det økonomisk attraktivt at renovere og isolere bygninger, så de bliver mere energieffektive.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 12-14	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Nej	-
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det</i>	-	-

<i>eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>		
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Nej	Ikke en myndighedsopgave men byrådet muligvis godt beslutte at iværksætte afhængigt af om det er indenfor kommunalfuldmagten.
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ved ikke	Kan evt. undersøges
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ved ikke	
<i>Konklusion på screening</i>	En evt. implementering kræver økonomi og et organisatorisk set-up	

3.4

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal være restriktiv med at give nedrivningstilladelser for at sørge for, at der i langt større udstrækning bliver renoveret fremfor opført nybyggeri. Hvis nedrivning er nødvendigt, skal kommunen bruge – eller stille krav til - selektiv nedrivning og genbrug af ressourcer. Ligeledes skal ressourcer fra anlæg som veje genbruges. Kommunen bør også stille krav til, at nye bygninger designes til demontage, så genbrug i fremtiden bliver lettere end i dag.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 12-14	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Nej	-
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	-	-

<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	CO2-beregning i forbindelse med lokalplaner og dialog om LCA i forbindelse med byggesager kan fremme initiativet
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja	Ingen hjemmel hverken indenfor Byggeslov eller Planlov til at stille krav
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	I LCA-beregning i forbindelse med byggesager vil man pr. 1. januar 2024 kunne sætte genbrugsmateriale til 0 i CO2-belastning
<i>Konklusion på screening</i>	Vi mangler eksempler i DK på at ovenstående bidrager til CO 2 reduktion	

3.5

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Lokalplanerne skal stille ambitiøse krav til CO2-aftryk på baggrund af livscyklusanalyser for byggeri og byudviklingsprojekter. Klimakrav i lokalplaner og i forbindelse med salg/udbud af byggegrunde skal sikre, at bygherrer vælger materialer og metoder som minimerer CO2-udledningen. Kravene vil dermed være med til at omstille branchen.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 12-14	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Nej	-
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	-	-

<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	Planlægges at CO2 udledning skal belyses ved fremtidige lokalplaner
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja	Vi kan ikke regulere CO2 udledning via lokalplaner. CO2 udledning styres via krav i bygningsreglementet
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	Det undersøges om der fremover kan stilles klimakrav i forbindelse med udbud af kommunale arealer
<i>Konklusion på screening</i>	Vi kan ikke regulere CO2 udledning via lokalplaner. CO2 udledning styres via krav i bygningsreglementet	

3.6

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal i lokalplaner også stille krav til andelen af grønne arealer på og mellem bygninger, for at sikre naturlig CO2-fangst.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 12-14	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Der stilles via kommuneplan krav om omfang af opholdsarealer og der stilles krav om grøn norm for indretningen af opholdsarealerne, så der sikres en varieret beplantning. Grøn norm baseret på biofaktor. Ved større byudviklingsprojekter stilles samtidig krav om, at 5 % reserveres til park, der også skal indrettes i overensstemmelse med grøn norm.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det</i>	Dækket af eksisterende	Fokus er i højere grad på biodiversitet og gode opholdsarealer, men samme resultat

<i>eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>		
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	-	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	-	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	-	-
<i>Konklusion på screening</i>	Dækket af eksisterende	

3.7

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Hvis kommunen ikke kan stille klimakrav gennem lokalplaner, skal der arbejdes på at muliggøre eksperimenter, ved at Aarhus skaffes frikommunestatus på området.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 12-14	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Nej	-
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	-	-

<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Nej	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja	Kræver statslig tilladelse. Usikkert om det kan lade sig gøre
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	Man har fra statslig side ønsket, at CO2 udledningen styres via bygningsreglementet, så der sikres ensartede regler på tværs af landet. Hvis hver kommune kan stille egne krav fordyres den grønne omstilling. Evt. kunne man forsøge at få lov til at kræve at der bygges efter frivillig bæredygtighedsklasse
<i>Konklusion på screening</i>	Kræver statslig tilladelse. Usikkert om det kan lade sig gøre	

3.8

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal gå forrest og sætte ambitiøse CO2-mål for egne byggerier. Foreningerne foreslår, at kommunen stiller de strengeste krav til de mest klimabelastende anlægsprojekter. F.eks. kan maks. tillade CO2/m ² mindske progressivt i relation til byggeriets størrelse. Der kan også opkræves et (differentieret) klimagebyr gennem ejendomsskatten.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 12-14	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Aarhus Kommune har vedtaget, at vi bygger efter lavemissionsklassen på alt vores eget bygger - altså skoler, daginstitutioner, plejehjem osv. Lavemissionsklassen definerer, at vi max må udlede 8 kg CO2/m ² /år fra vores byggeri. Det er en grænseværdi, der er meget mere ambitiøs end lovkravene. Vi kan

		<p>dog kun kræve dette på vores egne byggerier, der udgør en relativt lille del af alt det, der bygges i Aarhus Kommune som samfund.</p> <p>Som det er i dag, gælder lavemissionsklassen for alle byggerier over 1000 m². Det er vigtigt, at vi i Aarhus Kommune holder for øje, hvilke incitamentsstrukturer det skaber, og at vi skal sikre, at vi bygger så få nye kvadratmeter som muligt, på den mest klimaeffektive måde. Dette kan også sikres ved at stille differentierede krav til forskellige typer af byggerier, frem for ift. Størrelse.</p> <p>Aarhus Kommune har ikke mulighed for at stille krav eller ændre på ejendomsskatten.</p>
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Ændring	Det eksisterende tiltag (lavemissionsklasse) differentierer ikke pba. størrelse/type. Hvis dette ønskes, kræver det en ændring af tiltaget. Aarhus Kommune følger de anviste metoder fra Social- og Boligstyrelsen.
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Nej	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja	Aarhus Kommune har ikke mulighed for at stille krav eller ændre på ejendomsskatten.
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ved ikke	-
<i>Konklusion på screening</i>		Det eksisterende tiltag (lavemissionsklasse) differentierer ikke pba. størrelse/type. Hvis dette ønskes, kræver det en ændring af tiltaget. Aarhus Kommune følger de anviste metoder fra Social- og Boligstyrelsen. Ejendomsskatten kan ikke stilles krav til fra Aarhus Kommune.

3.9

<p><i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i></p>	<p>Der bør etableres solceller på alle eksisterende kommunale tage, samtidig med at der vedtages, at solceller skal integreres i både tage og facader i kommunens nye bygninger. I byudviklingsprojekter skal der også stilles krav til solceller på alle nye bygninger.</p>	
<p><i>Besvaret af</i></p>	<p>Teknik og Miljø</p>	
<p><i>Henvisning til side i materialet</i></p>	<p>S. 12-14</p>	
<p><i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i></p>	<p>Ja</p>	<p>Fra Klimaforliget: " Aarhus Kommune er gået forrest og har dannet et solcelleselskab, der skal sætte solceller på alle de kommunale tage, hvor projekterne er positive. Solcelleselskabet forventer at opsætte 71.000 m2 solceller på ca. det dobbelte tagareal. Produktionen fra 2029 med 71.000 m2 er skønnet til 12,8 GWh/år.</p> <p>Det private erhvervsliv er aktivt opsøgende med tilbud om opsætning af solceller på eksisterende private parcelhuse. Aarhus Kommune lancerer inden sommerferien en hjemmeside, hvor solcellepotentialet beregnes på hver enkelt tagflade, herunder på private boliger. Forligsparterne vil fremme udbygningen med solceller i alle nye og eksisterende by- og erhvervsområder, og derfor etableres et partnerskab mellem Aarhus Kommune og relevante bygherrer, udviklere og rådgivere. Forligsparterne vil ligeledes understøtte boligforeninger og andelsforeningers muligheder for at opsætte solenergi på tagene. Ligeledes vil forligsparterne arbejde målrettet for, at staten sikrer de fornødne nationale rammer for en hurtig energieffektivisering via bl.a. solceller på tage."</p>

<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Udvidelse	Det vil være en udvidelse ift. anbefalingen om, at det skal være et decideret krav.
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	Se førnævnte uddrag fra Klimaforliget
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ved ikke	I planlovens §§ 15 og 16 er kommunernes mulighed for at fastsætte krav om solceller i lokalplaner beskrevet. Det kan med fordel undersøges, hvordan denne lovtekst skal fortolkes.
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	-
<i>Konklusion på screening</i>	Aarhus Kommune har med klimaforliget taget endnu et ambitiøst skridt i forhold til solceller på egne bygninger. Der kan med fordel kigges nærmere på de lovgivningsmæssige rammer for at stille krav i lokalplaner.	

3.10

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal stille krav til, at bygninger skal bruges, så de ikke kan stå tomme som investeringer.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til side i materialet</i>	S. 12-14	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Nej	-
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det</i>	-	-

<i>eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>		
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Nej	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja	Ingen hjemmel til at pålægge en ejendomsejer anvendelse af bygninger. Vi kan alene stille krav om sikring, hvis bygningens tilstand udgør en fare for mennesker udenfor ejendommen
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	-
<i>Konklusion på screening</i>	Afvises af juridiske årsager.	

3.11

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal sikre de rigtige kompetencer til at imødekomme klimakrav i byggeri- og anlægsprojekter – og understøtte andre aktører i at sikre de samme kompetencer. Alle projekter skal have bæredygtighedsledelse, og der skal samarbejdes med uddannelser, f.eks. bygningsingeniør og tekniske skoler om klimafokus i uddannelserne.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 12-14	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Vi har i byggesagsafdelingen medarbejdere, der har bred viden i forhold til LCA – og de krav som bygningsreglementet stiller til byggerier. Dette for at kunne sikre en kompetent dialog i forhold til ansøgere og deres rådgivere. Det er dog IKKE os som myndighedsafdeling, der som sådan stiller krav og det er ansøgers rådgiver, der er ansvarlig for at byggerier opfylder reglementets krav.

<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Dækket af eksisterende tiltag	Afdelingen har tilstrækkelige kompetencer til det der kræves i myndighedsbehandlingen
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Nej	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	Vi har ingen hjemmel til at stille krav til rådgiveres kompetencer
<i>Konklusion på screening</i>	Det er ikke en opgave for kommunen at understøtte andre aktørers kompetenceudvikling. Opgaven ligger hos rådgivere	

3.12

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Foreningerne peger på, at kommunen i byudviklingen skal understøtte bæredygtige boformer, herunder understøtte at vi bor på færre kvadratmeter per person, og at vi deles om flere faciliteter. Kommunen kan stille krav i forhold til maks. antal kvadratmeter i privat byggeri – f.eks. 150 kvm.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 12-14	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Nej	-
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det</i>	-	-

<i>eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>		
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	Det overvejes om det fremadrettet skal stilles krav om, hvor store boliger må være mhp. at sænke arealforbruget pr person. Boligstørrelser kan styres via kommuneplan og lokalplaner.
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja	Kan kun styres via den fremtidige planlægning. Arealer omfattet af eksisterende lokalplaner og eksisterende byområder uden lokalplan vil være omfattet af muligheder i eksisterende planer og kommuneplanrammer samt krav i bygningsreglementet og landzonereglerne.
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	Skal sikres en boligstørrelse, der fortsat er attraktiv for familier
<i>Konklusion på screening</i>	Skal belyses, hvad de relevante boligstørrelser er. Hvor lille kan en fritliggende bolig f.eks. være, hvis den fortsat skal være attraktiv?	

3.13

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen kan understøtte mere deleøkonomi i hverdagen, gennem at stille krav til delte faciliteter i udbud – f.eks. vaskemaskiner, redskaber, gæsteværelse, fælleshaver mv.
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø (OBS svaret på nedenstående er forskelligt alt efter, om der menes Aarhus Kommune som bygherre eller om der sælges en grund, hvor en privat opfører en bygning. I nedenstående belysning er der taget udgangspunkt i sidstnævnte.)
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 12-14

<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Gøres delvist via krav om fælles opholdsarealer. Kan ikke gøres for de øvrige elementer
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Udvidelse	Ikke muligt jf. ovenstående.
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Nej	Ikke muligt
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja	Ikke muligt
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	-
<i>Konklusion på screening</i>	Afvises	-

3.14

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen kan både i byplanlægning og i eksisterende byggeri hjælpe boligforeninger og andre lokale fællesskaber i gang med at dele mere med hinanden. Det kan f.eks. være havegrej, tøj, ting og sager og overskudsmad – og deling kan understøttes gennem vejledning, økonomi og kommunikation, hvor de gode historier løftes frem til inspiration for flere.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 12-14	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Nej, ikke umiddelbart.	-

<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	-	-
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ved ikke	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	I forhold til den forventede direkte CO2-reduktion vurderes det, at det vil kræve en for stor indsats for et forventeligt begrænset udbytte.
<i>Konklusion på screening</i>	Det vurderes, at der er større effekt ved andre tiltag.	

4. ENERGI

4.1

<p><i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i></p>	<p>Aarhus Kommune skal gøre sig uafhængig af fossil energi. Det skal gå hånd i hånd med, at nuværende mål for sol- og vindenergi i Aarhus Kommune opjusteres kraftigt. Der skal sigtes efter en overkapacitet på dækning af forbrug, da nogle af projekterne risikerer ikke at blive godkendt.</p>	
<p><i>Besvaret af</i></p>	<p>Teknik og Miljø</p>	
<p><i>Henvisning til sider i materialet</i></p>	<p>S. 15-17</p>	
<p><i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i></p>	<p>Ja</p>	<p>Den nuværende "Klimastrategi 2030 - på vejen mod fossilfrihed" beskriver den hidtidige strategiske retning for den grønne omstilling af Aarhus Kommune.</p> <p>Omstillingen indebærer udbygning af vedvarende energi i form af 1200 hektar solceller og 5-6 vindmøller jf. Kommuneplanstillægget Temaplan for Vedvarende Energi. Der er ikke politiske målsætninger om selve effekten af VE-produktion.</p> <p>Der er en række lokalplansager for VE-udbygningen indenfor udpegningerne under aktiv lokalplanbehandling. Den endelige arealudnyttelse bliver først afklaret ved politisk behandling af lokalplanerne i byrådet. Udpegningen af vedvarende energi vil indgå som opdateret tema i den kommende Kommuneplan 2025 og hvorvidt den skal ændres, er et politisk spørgsmål for byrådet ved behandlingen af kommuneplanen.</p>
<p><i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i></p>	<p>Dækket af eksisterende tiltag</p>	<p>-</p>

<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	-
<i>Konklusion på screening</i>	Udpegninger og målsætninger for VE er et politisk spørgsmål i forbindelse med processen for den kommende kommuneplan.	

4.2

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal støtte opstilling af vindmøller på havet i kystnære områder samt havvindemølleløber ude på havet.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 15-17	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	<p>I kommuneplanstillægget Temaplan for Vedvarende Energi er der udpeget 1200 hektar solceller og 5-6 vindmøller ved kystnære områder. Udpegningen af vedvarende energi vil indgå som opdateret tema i den kommende Kommuneplan 2025-2029 og hvorvidt den skal ændres, er et politisk spørgsmål for byrådet ved behandlingen af kommuneplanen.</p> <p>Aarhus Kommune har ikke planer om selv at finansiere vindmøller. Private operatører ansøger om udbygning indenfor de udpegede områder.</p>

<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Ændring	Det vil kræve en ændring ift. havvindmøller ude på havet.
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ved ikke	Afventer politisk drøftelse af ny kommuneplan
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	-
<i>Konklusion på screening</i>	Kræver politisk ændring af VE-temaplanen i den næste kommuneplan	

4.3

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen bør gå forrest med det gode eksempel og selv investere i / opstille vindmøller og solcelleanlæg på land. Der bør etableres solceller på alle eksisterende kommunale tage, samtidig med at der vedtages at solceller skal integreres i både tage og facader i kommunens nye bygninger.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 15-17	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Aarhus Kommune har oprettet Klimaselskab ApS med det formål at etablere solcelleanlæg på kommunale tage. Det er vurderingen, at der kan monteres op mod 71.000 m ² solcelleanlæg på f.eks. skoler, sportshaller og plejehjem. Det kan mere end femdobles kommunens produktion af grøn strøm fra solen.

<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Udvidelse	Ift. vindmøller.
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	Evt. kommentar
<i>Konklusion på screening</i>	Aarhus Kommune er allerede i gang ift. solceller.	

4.4

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal arbejde for at sikre, at vi kan lagre energi, så der er strøm og varme også når vinden ikke blæser og solen ikke skinner, f.eks. gennem stenlagre, damvarmelagre som i Aalborg, og batterier.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 15-17	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Energilagring indgår som emne i Energiplan 2025 – 2040 og Program for Grøn Varme. Her ser Kredsløb A/S på forskellige scenarier for den fremtidige grønne varmeforsyning, der indebærer energilagring. Grøn Varmeplan forventes fremlagt for byrådet medio 2024. Aarhus Kommune arbejder desuden med Strategiske

		Energipartnerskaber, hvor energilagring af bl.a. strøm også kan håndteres som emne med relevante aktører.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Dækket af eksisterende tiltag	-
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	-
<i>Konklusion på screening</i>	Anbefalingen vurderes dækket af eksisterende tiltag	

4.5

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Borgergrupper, der vil etablere f.eks. vindmøllelaug og solcellelaug skal understøttes og guides. Nogle af de grupper, der findes i dag, oplever mange barrierer og ikke at få tilstrækkelig hjælp. Ved at fremme lokale energifællesskaber, styrkes aktivt medborgerskab og folkelig opbakning til VE-anlæg. Der skal arbejdes på at skabe gode fortællinger om succesfulde borgerejede VE-projekter, så de kan inspirere flere.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 15-17	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Teknik og Miljø's klimaprojekt "Sol over Brabrand" handler om at etablere et energifællesskab omkring solceller på tage af

		<p>virksomheder og private boliger i deres lokalområde. En tilknyttet projektmedarbejder er behjælpelig som koordinator og bindeled i forhold til at indhente svar på eventuelle spørgsmål og henvendelser, internt i forvaltningen.</p> <p>Dertil er der udarbejdet et regneværktøj, udviklet til virksomheder, der kan hjælpe med at beregne den potentielle elproduktion fra tagbaserede solceller ud fra indtastede oplysninger om den enkelte bygnings tagareal.</p> <p>Klimaprojektet har tilknytning til EU-projektet "Building Intelligent Positive Energy Districts" (BIPED), der løber fra 2024-2027, hvor Brabrand er udvalgt som pilotområde med henblik på at udvikle en skalerbar model for positive energidistrikter.</p>
<p><i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i></p>	<p>Udvidelse</p>	<p>Der er lige nu kun tale om et pilotprojekt på forsøgsbasis med det formål at genere konkrete erfaringer, viden og case-beskrivelser, der kan inspirere flere. Men det er også et forsøg på at undersøge og blive klogere på, hvordan kommunen bedst muligt kan arbejde med at understøtte lokale energifællesskaber, som et relativt nyt område, og ikke mindst i hvilken udstrækning og konstellation, det er muligt for forvaltningen som vejledende instans.</p> <p>Afhængig af hvor stor interessen og efterspørgslen er hos borgere og virksomheder, kan der være behov for at skalere pilotprojektet for at nå bredere ud. Det vil bl.a. kræve et formaliseret og implementerbart administrationsgrundlag, som forvaltningen kan arbejde ud fra.</p>
<p><i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i></p>	<p>Ja</p>	<p>Indsatsen "Energifællesskaber" er anbefalet i den næste klimaplan. Indsatsen har til formål at bygge videre på eksisterende erfaringer og understøtte flere energifællesskaber i kommunen. Indsatsen skal understøtte udviklingen og mulighederne for klimahandling hos borgere og virksomheder,</p>

		der ønsker at være en del af løsningen og som samtidig kan bidrage til realisering af samfundsøkonomiske gevinster
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja	Som lovgivningen og tarifieringen er i dag, er delingen af egenproduceret grøn strøm mellem matrikler over det kollektive net ikke økonomisk rentabelt. Derfor afventes Green Power Denmark og Energistyrelsens bud på en lokal kollektiv tarifiering, som afhængigt af Forsyningstilsynets godkendelse, forventes klar i løbet 2024.
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	Der er behov for at blive taget stilling til, hvad kommunens rolle er og skal være, når det kommer til arbejdet med at understøtte og fremme lokale energifællesskaber. Kommunen kan kun vejlede, og derfor ligger en stor del af indsatsen alligevel udenfor kommunens domæne, f.eks. hos eksterne rådgivere. Derudover giver kommuner, borgere og virksomheder fortsat udtryk for uklarhed og usikkerhed om juridiske, økonomiske og tekniske barrierer, regler og muligheder på området. I den forbindelse har Energifællesskaber Danmark på deres hjemmeside lavet en informationspakke til kommunerne, som måske kan hjælpe på vej.
<i>Konklusion på screening</i>		Der er et udviklingsprojekt om lokale energifællesskaber i gang under den nuværende klimaplan, og det er også foreslået som indsats til den kommende klimaplan 2025-2030.

4.6

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen bør hjælpe private boligejere med at finde ud af om det er muligt og relevant at sætte solceller på deres tage.
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø

<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 15-17	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	<p>På Aarhus Kommunes hjemmeside findes der allerede en vejledning til henholdsvis borgere og virksomheder/erhverv om solceller på tage. Vejledningen fungerer som en hjælp til selvhjælp med information om, hvad man skal være opmærksom på, før man går i gang, hvordan man søger en byggetilladelse og andre generelle juridiske bestemmelser. På siden finder man også kontaktoplysninger på Byggeri i form af mail og telefonnummer. Har man brug for rådgivning i forbindelse med sit projekt eller hjælp til sin ansøgning, henvises der til at kontakte en professionel rådgiver, da Byggeri kun kan vejlede omkring gældende lovgivning og ansøgningsproces.</p> <p>Desuden er der netop lanceret en hjemmeside, hvor solcellepotentialer beregnes på hver enkelt tagflade, herunder på private boliger Solcellepotentialer (aarhus.dk)</p>
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Dækket af eksisterende tiltag.	Kommunen gør allerede det, der er muligt som vejledende instans. Så når det kommer til at hjælpe private boligejere med at finde ud af, om det er muligt og relevant at sætte solceller på deres tage, så kræver det i de fleste tilfælde en konkret vurdering af det enkelte tags bæreevne, økonomien i det mm., og så er vi ovre i ekstern rådgivning, som ligger udenfor kommunens rolle som vejledende instans
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja.	I anbefalingerne til den kommende klimaplan 2025-2030, er der foreslået en indsats omkring lokale energifællesskaber, som måske ville kunne være løftestang og bidrage med formidling af konkrete erfaringer og cases.
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja.	Kommunen kan kun vejlede, ikke rådgive, da det vil være konkurrenceforvridende.

<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ved ikke.	-
<i>Konklusion på screening</i>	Når det kommer til at hjælpe private boligejere med at finde ud af, om det er muligt og relevant at sætte solceller på deres tage, beror det på konkrete vurderinger og rådgivning, som ligger udenfor kommunens vejledende rolle. Om der er mulighed for at gøre andet for at imødekomme anbefalingen i form af klimaindsatser, formidling mv. kræver yderligere belysning.	

4.7

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	I forbindelse med alle de VE-projekter, der udvikles på områder udpeget af det offentlige til etablering af vedvarende energianlæg, er det vigtigt med tidlig og kontinuerlig borgerinddragelse. Gode involveringsprocesser er nødvendige for at skabe ejerskab for og opbakning til vindmøller og solceller i de pågældende lokalområder – og undgå Not In My Backyard effekter. Her skal kommunen sætte rammerne og fortælle, hvorfor der er brug for handling nu, og hvorfor vedvarende energi er til det fælles bedste. En retfærdig kompensation som (delvist) målretter sig fællesskabet, kan desuden være med til at styrke lokalområderne og deres fællesskaber.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 15-17	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	<p>Borgerinddragelse i vedvarende energiprojekter er en hjørnesten i planlægningen. Borgernes rolle tænkes aktivt ind i et projekt fra den spæde start til slutningen af processen. Målet med borgerinddragelsen er, at borgernes ideer og anbefalinger indtænkes i en lokalplan for vedvarende energianlæg og samtidig imødekommer de bekymringer og usikkerheder, som italesættes af borgerne.</p> <p>En lokalplansproces for vedvarende energianlæg i Aarhus Kommune er delt op i tre faser. Første fase er dialogfasen med fokus på en bredt forankret dialog i lokalområdet med henblik på at præsentere projektet, og hvorfor vedvarende energi er vigtigt,</p>

lytte til borgernes synspunkter og give borgere i lokalområdet flere forskellige veje til at komme til orde. Her er målet at komme i tale med så mange som muligt. Dialogaktiviteter, der bliver afholdt i den første fase, kan for eksempel være et lokalt bykontor, stormøde, kaffemøder med mindre borgergrupper, busture til lignende anlæg og digitale inddragelsesværktøjer.

På baggrund af den indledende, brede dialog i lokalområdet nedsættes i fase to en arbejdsgruppe, der skal være med til at kvalificere projektet med henblik på:

- At sikre projektets tilpasning til omgivelserne, For eksempel i forhold til landskabet, miljø, infrastruktur, visuelle påvirkninger og støjproblematikker.
- At finde fælles løsninger til gevinsten for lokalområdet. For eksempel i form af rekreative projekter eller økonomiske gevinster, der blandt andet støttes via midler fra den grønne pulje.

Arbejdsgruppen er den reelle samskabelsesproces, der sikrer, at borgernes ideer, bekymringer og synspunkter er med til at forme projektet med konkrete anbefalinger til tilpasninger og løsninger på, hvad gevinsten for lokalområdet kan være. Her skabes grundlaget for den lokale opbakning.

I fase tre er fokus på at tage de konkrete anbefalinger og løsninger fra arbejdsgruppe-arbejdet med ud til resten af lokalområdet, hvor der skal ske en bredere lokal opbakning til de tiltag, der skal være med til at sikre projektets forankring til lokalområdet. Det vil blandt andet ske med et stormøde i lokalområdet og digitale inddragelsesmuligheder for dem, der ikke deltager fysisk.

<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Dækket af eksisterende tiltag	-
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	<p>Det at give noget tilbage til lokalområdet er en central forudsætning for, at der kan skabes lokal opbakning og få lokale borgere til at se en værdi i at få vedvarende energianlæg i nærområdet. Der kan være mange former for gevinster for lokalområdet, fx i form af økonomiske gevinster, såsom andele i VE-anlæg og oprettelse af lokale fonde, eller rekreative projekter indenfor natur, infrastruktur og sport og fritid.</p> <p>Den grønne pulje er en vigtig del af de midler, der går til lokalområdet, og puljen har fået en endnu større betydning efter regeringen i december 2023 vedtog, at midlerne til den grønne pulje fremadrettet skal forhøjes med 150 procent.</p> <p>I borgerinddragelsesprocessen hjælper Aarhus Kommune i samarbejde med projektudvikler lokale borgere igennem processen med at prioritere, hvilke kommende projekter, der kan søges via "Grøn Pulje". Lokale projekter, der søges via "Grøn Pulje" skal så vidt muligt sikre sammenhæng til de initiativer, som projektudvikler selv ønsker at give ekstra midler til.</p>

		<p>Målet med inddragelsen er at samskabe med lokale borgere og projektudvikler om at udvikle lokale projekter, der giver gevinst og kompensation for lokalområdet. I den proces vil borgerinddragere fra Aarhus Kommune facilitere og understøtte den lokale idéudvikling og sikre projekternes realiserbarhed ved at inddrage relevante fagligheder fra Teknik og Miljø. Midlerne fra Grøn Pulje udbetales først, når anlægget er tilsluttet til elnettet, men det er afgørende, at de lokale projekter formes og konkretiseres undervejs i lokalplansprocessen for at sikre lokal opbakning før en politisk vedtagelse, men i lige så høj grad for at sikre lokalområdets engagement i, hvad der skal gives tilbage som en gevinst.</p>
<i>Konklusion på screening</i>	Anbefalingen vurderes dækket af eksisterende tiltag.	

4.8

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Det planlagte geotermianlæg skal udbygges, så det dækker fjernvarmebehov til langt flere borgere, end de 100.000, der er planlagt for.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 15-17	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	<p>Kredsløb har planlagt at etablere syv selvstændige geotermiske varmeanlæg, på forskellige lokationer i Aarhus, med en samlet produktionskapacitet på 110 MW ved fuld indfasning i 2030. Disse anlæg er grund- og mellemlastenheder og kommer således til at udgøre et afgørende element i fremtidens grønne fjernvarme i Aarhus-regionen. For at sikre varmemeforbrugerne den samlet set grønneste, billigste og mest forsyningssikre varmeproduktion i årene frem, kan den geotermiske varmeproduktion dog ikke stå alene som teknologi, men skal</p>

		suppleres med andre vedvarende energikilder i de koldere perioder af året. Kredsløb vurderer løbende potentialet for at indarbejde en endnu større grad af geotermisk varme, end de nuværende syv planlagte anlæg, i takt med, at teknologien udvikles. Det udelukkes derfor ikke, at der skal etableres flere geotermiske anlæg i årene frem.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Udvidelse	Forslaget fremsættes som en udvidelse. Det endelige svar vil afhænge af de første prøveboringer mv.
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Nej	
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja	Varmeforsyningsloven skal overholdes. Det betyder, at der kun kan vælges løsninger - her ift. produktionen af varme – som ikke er dyrere end andre varmeløsninger.
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	
<i>Konklusion på screening</i>	De endelige konklusioner på de første prøveboringer, afventes.	

4.9

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Man bør give virksomheder mulighed for gratis at sende overskudsenergi og -varme på netværket.
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 15-17

<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Kredsløb modtager gerne overskudsvarme fra virksomheder, men der skal en konkret vurdering til for at afgøre, om modtagelsen, eller køb af overskudsvarme er praktisk mulig. Dette hænger sammen med, at området er reguleret af Varmeforsyningsloven, som foreskriver, at Kredsløb, og andre energiproducerende enheder, er forpligtet til at vælge den for forbrugerne billigste løsning. Kredsløb modtager i dag overskudsvarme fra 18 virksomheder. På Kredsløbs hjemmeside kan virksomheder, som måtte have en given mængde overskudsvarme til rådighed, henvende sig med henblik på en vurdering af, om Kredsløb har mulighed for at modtage overskudsvarmen.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Dækket af eksisterende tiltag	Ift. modtagelse af overskudsvarme, gør Kredsløb allerede det der er muligt, inden for lovens rammer.
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Nej	
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja	Kredsløb er forpligtet af Varmeforsyningsloven, og kan kun engagere sig i tiltag, som ikke er fordyrende (for forbrugerne).
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	
<i>Konklusion på screening</i>	Der er ikke grundlag for at foretage yderligere ud over gældende praksis.	

4.10

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Via partnerskaber skal kommunen aktivt medvirke til at der bygges store anlæg, som omsætter solvarme til fjernvarme til de mindre byer.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 15-17	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja (ift. solceller)	Aarhus Kommune har allerede udpeget 1200ha til solenergi. Ift. opsætningen af solenergi på dette store areal, er samarbejde og partnerskaber med udviklere, borgere og andre interessenter bestemt en prioritet. Der ligger allerede ansøgninger om opsætning af solenergi på en stor del af de 1200ha. Alle disse ansøgninger handler imidlertid om solceller (strøm) og ikke solfangere (varme). Det er der flere årsager til. Solfangere passer ikke så godt ind i Aarhus, hvor fjernvarmenettet er så udbygget som det er. Solfangerne vil først og fremmest producere varme om sommeren, hvor Aarhus i forvejen er godt forsynet med billig varme. Hertil kommer, at solfangere vil skulle placeres tæt på en varmeveksler, men det er vanskeligt i Aarhus, hvor det er knapt med arealerne. I kommunens mindre byer, som heller ikke i fremtiden har udsigt til at blive koblet på fjernvarmenettet, er forventningen, at private varmepumper vil erstatte fx oliefyr. Denne udvikling er allerede godt i gang. Alt i alt forventes det, at solenergi kommer til at spille en betydeligt større rolle i Aarhus Kommune, men næsten udelukkende i form af solceller, dvs. med produktion af strøm
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Dækket af eksisterende tiltag	Solvarme vil især gøre sig gældende om sommeren, hvor Aarhus i forvejen er godt dækket af billig varme.

<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	Der er allerede udpeget 1200 ha til solceller.
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja/nej	De valgte varmeløsninger skal ligge inden for Varmeforsyningsloven, og må således ikke være en fordyrende løsning.
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	
<i>Konklusion på screening</i>	Der er p.t. ikke basis for at udbrede solvarme i Aarhus i større udstrækning.	

4.11

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Foreningerne peger på at det er vigtigt at kommunen er ærlig og gennemsigtig i sin kommunikation omkring biomasse i fjernvarmen. Biomasse er med nuværende opgørelsesmetoder CO2-neutral, men når kommunen får et større fokus på og målsætninger for forbrugsbaserede udledninger, bør den fortælling nuanceres. Ligeledes er det vigtigt at kommunikere gennemsigtigt om, at kul stadig er en kilde i varmforsyningen.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 15-17	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja og nej	Aarhus Kommune følger internationale og nationale retningslinjer for opgørelse af CO2-udledninger fra biomasse i energiforsyningen. Biogene CO2-udledninger fra afbrænding af biomasse opgøres CO2-neutralt for hele værdikæden både i scope 1 ved afbrænding og i forhold til CO2-optag fra biomasse ved vækst i scope 2 indenfor kommunegrænsen og scope 3, hvis det er udenfor kommunegrænsen.

		<p>Samfundet CO2-udledning er offentliggjort og kan læses på "Aarhus i tal". Heraf fremgår den fossile del af lokalsamfundets energimix. Offentliggørelse af de detaljerede kilder til CO2-udledning (sankey diagram) kan eventuel imødekomme ønsket, hvis mere detaljerede oplysninger ønskes.</p> <p>Internationale retningslinjer: Drivhusgasprotokollen Nationale retningslinjer: Energistyrelsen</p>
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Dækket	-
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	-
<i>Konklusion på screening</i>	Se overstående. Aarhus Kommune lever op til retningslinjer for opgørelse af CO2-udleninger. Yderligere detaljeringsgrad af information kan overvejes.	

4.12

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Foreningerne peger på, at for nærværende kan elforbruget forventes at stige i kommunen grundet bl.a. en voksende befolkning og flere elbiler. Derfor bør der laves målrettede besparelser på elforbruget via partnerskaber med erhvervslivet og elselskaberne, samt sparekammerater over for borgerne. Foreningerne
--	---

	foreslår f.eks., at kommunen eksperimenterer med forskellige incitamenter (gulerod eller pisk) som nedbringer borgernes og virksomhedernes energiforbrug.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 15-17	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	1) Nej 2) Ja	<p>Der er to emner i denne: 1) strategisk og 2) mobilisering af erhvervsliv, elselskaber og borgere</p> <p>1) Det strategiske spørgsmål om det fremtidige elforbrug og fluktuering i elsystemet er ikke tilstrækkeligt belyst for Aarhus Kommune. Energinet er ansvarlige for udbygning af den nationale elinfrastruktur. For nuværende håndteres nettilslutningen af markedet i regi af enkelte projektansøgninger, der øger risikoen for suboptimering af elforsyningen og tager ikke højde for sektorkobling.</p> <p>2) Grøn Aarhus er det projekt, der kommer tættest på arbejdet med energieffektiviseringer af private virksomheder. Aarhus Kommune vil med Grøn Aarhus samle konkrete grønne projekter så Industri og erhvervsvirksomhederne kan kickstarte eller fortsætte den grønne omstilling. Dette er et tværfagligt projekt, hvor projekter fra både ITK (Innovation, Teknologi og Kreativitet – forankret i Kultur og Borgerservice), Borgmesterens Afdeling og Teknik og Miljø er på platformen. Dette er netop med udgangspunkt i Aarhuskompasset, hvor projekterne er udarbejdet til virksomhederne og samlet på et sted</p>
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Ændring Udvidelse	Evt. kommentar

<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	Anbefalingen til indsats for Strategisk Energiplanlægning / Strategiske energipartnerskaber indebærer en strategisk governance, der kan belyse og forsøge at besvare problemstillinger for fremtidens energisystem, såsom denne. Aarhus Kommune agerer som platform, der samler de relevante aktører i energisystemet.
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja	Aarhus Kommune har ikke hjemmel til at regulere private virksomheder eller husholdningers energiforbrug eller optimering. Kommunen kan kun vejlede og hjælpe.
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	-
<i>Konklusion på screening</i>	Aarhus Kommune er i gang ift. erhvervslivet bl.a. i regi af "Grøn Aarhus" og "Energispring". Kampagner/information målrettet borgerne kan overvejes.	

4.13

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen skal kortlægge muligheder for (yderligere) energibesparelse i egne bygninger, f.eks. gemme, automatisering af energiforvaltningssystemer. Indendørstemperaturen kan også permanent sættes ned, og kommunen kan etablere en CO2-afgift på el og varme i egne bygninger.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø	
<i>Henvielse til sider i materialet</i>	S. 15-17	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Aarhus Kommune har indført Energiledelse på alle bygninger. Der er opsat online aflæsningsmålere i bygningerne og et team af medarbejdere holder løbende øje med forbrug af el, varme og vand og sætter ind med forebyggende og optimerende tiltag, hvis noget kører uhensigtsmæssigt.

		<p>Aarhus Kommune har ligeledes et Aa+ team, der hjælper med at mindske energiforbruget i kommunens bygninger. Aa+ screener bygninger og kommer med forslag til energibesparende tiltag. Aa+ hjælper desuden med at få lavet udbud og få iværksat projekterne.</p> <p>Med det kommende Energieffektiviseringsdirektiv fra EU gældende fra 2025 kommer Aarhus Kommune til at forpligtige sig til at mindske energiforbruget med 1,9% årligt. Artikel 6 i Energieffektiviseringsdirektivet handler desuden om at opgradere bygningernes energimærke, således at 3% af bygningsmassen opgraderes til minimum energimærke B.</p>
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Dækket	-
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	Jf. nye krav fra EU fra 2025
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Nej	-
<i>Konklusion på screening</i>	Anbefalingen vurderes dækket med nuværende tiltag.	

5. FORBRUG OG MAD

5.1

<p><i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i></p>	<p>De nuværende forbrugsmønstre skal ændres, så det bæredygtige valg er det nemme og mest naturlige. Kommunen bør søge inspiration fra andre danske byer, der bruger cirkulær økonomi som styringsværktøj. Der er flere forskellige ideer til, hvordan vi lykkes med det: Nudging, markedsføring af bæredygtige forbrugsmønstre i bybilledet, lokale reparationsværksteder, omfattende indsats ift. genanvendelig take-away emballage til spisesteder og cafeer</p> <p>Et konkret eksempel er tillidsstativer, hvor private kan sælge deres aflagte tøj og ting fra stativer på gaden. Det giver mulighed for en ny type genbrug, der er yderst tilgængelig for borgerne. Foreningerne mener, at kommunen bør give mulighed for, at civilsamfundet kan afprøve og implementere den slags nye løsninger med en simpel rammesætning. Foreningerne vil gerne give inputs til og understøtte en rammesætning. Foreningerne fremhæver et godt eksempel på at få ressourcerne til at cirkulære inden for Aarhus: Ved afviklingen af City Vest fik foreninger i civilsamfundet mulighed at overtage brugt inventar. Det burde være kutyme.</p>	
<p><i>Besvaret af</i></p>	<p>Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling</p>	
<p><i>Henvisning til sider i materialet</i></p>	<p>S. 18-21</p>	
<p><i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i></p>	<p>Ja</p>	<p>Fremtidens takeaway-system blev lanceret af Ren By i februar 2024 med et retursystem af pantkopper i samarbejde med TOMRA og 44 caféer i Aarhus. Der arbejdes på at udvide konceptet til alle typer engangsemballage.</p> <p>Aarhus Kommune er i dialog med hhv. København og Amsterdam Kommune om deres arbejde med implementering af Doughnutøkonomi som samfundsmodel.</p>
<p><i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det</i></p>	<p>Udvidelse</p>	<p>Aarhus Kommune ønsker at samarbejde med foreningerne om at give civilsamfundet mulighed for at afprøve og nye løsninger såsom "tillidsstativer" og lignende med en simpel rammesætning.</p>

<i>eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>		
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Nej	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ved ikke	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	Ressourcer samt at nogle af disse tiltag ikke har CO2-besparelser for øje, men handler mere om adfærdsændring, nudging samt øge vidensniveauet om klimahandling i samfundet.
<i>Konklusion på screening</i>	Aarhus Kommune er godt i gang, men der er potentiale for at gøre mere.	

5.2

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Bedre vejledning til ny affaldssortering og ambitiøse mål for affaldsreduktion.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling	
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 18-21	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Kredsløb arbejder med vejledning til affaldssortering og har arbejdet med at blive mere synlige i det offentlige rum, fx på Dokk1. Indkøb & Udbud har haft et initiativ i gang ift. vejledning og undervisning i ny affaldssortering på Kommunens institutioner.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en</i>	Dækket af eksisterende tiltag	-

<i>ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>		
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	Ressourcer til implementering
<i>Konklusion på screening</i>	Både Kredsløb og Aarhus Kommune er godt i gang.	

5.3

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Der bør indføres mulighed for at tage brugbare ting fra genbrugsstationerne, som vi har kendt det fra REUSE.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling	
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 18-21	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	Kredsløb, der står for at drive genbrugsstationerne i Aarhus, har i Lisbjerg en ordning, hvor man netop kan tage brugbare ting med hjem. De har desuden følgende tiltag: De ting, du afleverer i Brugssting-containeren, bliver solgt på loppemarkeder og i genbrugsbutikker. Pengene går til velgørenhed og det lokale foreningsliv.

		Fællesforeningen Brugsting er en sammenslutning af frivillige foreninger, der driver loppemarkeder og genbrugsbutikker.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Udvidelse	Hvis anbefalingen skal implementeres på alle genbrugsstationer, skal eksisterende tiltag udvides.
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ved ikke	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ved ikke	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	Ressourcer til implementering.
<i>Konklusion på screening</i>	Kredsløb, der står for at drive genbrugsstationerne i Aarhus, har i Lisbjerg en ordning, hvor man netop kan tage brugbare ting med hjem. Løsningen kan skaleres, såfremt der er potentiale for det.	

5.4

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Kommunen bør have ambitiøse og konkrete målsætninger på forbrug og genanvendelse	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling	
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 18-21	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	For Aarhus Kommune som virksomhed har vi meget fokus på nøjsomt forbrug og cirkulær økonomi i vores udbud og indkøb. Vi

		<p>har løbende dialoger med markedet og brancheforeninger herom og implementerer på baggrund af disse CØ som krav eller konkurrenceparametre, når det er muligt.</p> <p>Derudover er der også fokus på nøjsomt forbrug, genbrug og genanvendelse i hhv. Aarhus Kommunes Møbelstrategi, hvorudfra Genbrugsportalen udspringer, samt i Plaststrategien.</p>
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Udvidelse	
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja	Udbudsloven.
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	<p>Ressourcer; det kræver flere og andre ressourcer af den enkelte udbudskonsulent og kontraktopfølger, at der sættes mere ambitiøse krav til bæredygtighed i udbud, både ift. at afgøre, hvad der er mest bæredygtigt, samt opfølgning herpå. Det kræver også mere af den enkelte decentrale indkøber ift. at skulle forholde sig til, hvad der er det mest bæredygtige produkt på TrueTrade, hvilket ikke er en del af kerneopgaven.</p> <p>Det kræver endvidere en forståelse for og velvilje til, at bæredygtighed vægtes højere end økonomi.</p>
<i>Konklusion på screening</i>	Noget kan implementeres nu og her, mens andet kræver yderligere belysning løbende.	

5.5

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Færdigheder udi at reparere tøj og elektronik bør tilbydes gennem undervisning i skoler og klubber	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling	
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 18-21	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja/ved ikke	På Dokk1 afholdes der hver onsdag gratis syværksted i Verdensrummet, hvor alle kan lære at reparere tøj. Kommunen har også "Tekstilværkstedet", hvor der produceres børnetøj, frugtposer, varmepuder m.m., som en del af et borgerrettet rehabiliteringsforløb. Der er også arrangementer hos forskellige folkehuse, hvor fokus er på reparationer af både tøj, elektronik m.m. Fx Sewing Club Aarhus i Ungdomskulturhuset. På Godsbanen er der syværksted, med mulighed for at leje symaskine og få introduktion til maskinerne. Hos UngiAarhus (ungdomsskolen) er der sy-hold. Anbefalingen indgår således i eksisterende tiltag.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Ændring	Usikkerhed ift. om der på nuværende tidspunkt er reparation af tøj og elektronik på skoleskemaet. Det ville kræve en ændring af skoleskemaet, eller i hvert fald et ændret fokus i undervisningen i fx håndværk og design, men vurderes umiddelbart muligt. At indføre anbefalingen i fritidsklubber vil kræve en ændring af de tilbud, der lige nu findes, men vurderes også muligt.
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ved ikke	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ved ikke	Muligvis ift. at ændre fokus i faget håndværk og design. Skal drøftes i relevante fora.

<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	Ressourcer til at udarbejde tiltag samt implementering og kræver koordinering mellem relevante parter.
<i>Konklusion på screening</i>	Det skal undersøges, hvorvidt det er muligt at indføre anbefalingen på skoleskemaet og i klubber. Særligt i klubber burde der ikke være store hindringer i at indføre anbefalingen.	

5.6

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Internt i kommunen bør reparation og genbrug være kutyme, fremfor anskaffelse af f.eks. ny elektronik. Kommunen bør have ambitiøse målsætninger om at anvende "refurbished" elektronik	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling	
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 18-21	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja	<p>Klimaalliancen Aarhus arbejder aktivt med ovenstående anbefaling og er ved at undersøge mulighederne i samarbejde med markedet.</p> <p>Aarhus Kommune har igennem de seneste par år haft en genbrugsportal, som alle afdelinger og institutioner kan benytte sig af.</p> <p>På Genbrugsportalen kan der udveksles møbler og andre brugte ting. På den måde kan vi som arbejdsplads være med til at mindske nyindkøb og øge genanvendelsesprocenten på tværs af kommunen.</p> <p>På portalen findes primært brugte ting, som gives bort gratis og i den stand, de forefindes i. Portalen er ikke kun til møbler, men til alt, hvad der kan tænkes, at andre kan få gavn af.</p>
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en</i>	Udvidelse	Vi er i gang med at kigge ind i dette.

<i>ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>		
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ved ikke	Der kan muligvis være juridiske aspekter, der skal undersøges nærmere ift. at anvende refurbished elektronik.
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	Økonomi, business case
<i>Konklusion på screening</i>	Aarhus Kommune er godt i gang, men der er potentiale for højere ambitioner	

5.7

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	For at gøre reparation og genbrug til det attraktive valg for borgerne kan kommunen indgå partnerskaber med virksomheder eller understøtte virksomheder økonomisk for at gøre reparationer billigere for borgerne. Det bør kunne svare sig at reparere og genanvende fremfor at købe nyt.	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling	
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 18-21	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ja og nej	Aarhus Kommune arbejder med og understøtter lokale virksomheder i grønne løsninger, via projekter, der hjælper virksomhederne i gang med deres bæredygtige omstilling – dog ikke med initiativer som denne anbefaling. Men Aarhus Kommune arbejder på at hjælpe erhvervslivet i den retning, således at tiltag som ovenstående vil kunne realiseres.

		<p>Aarhus Kommune kan vejlede og sparre om de grønne løsninger, samt skabe platforme til netværk, hvor grønne løsninger, såsom reparation, kan drøftes på tværs.</p> <p>Virksomheder med grønne løsninger, kan enten blive leverandør til Aarhus Kommune via udbud eller gå i dialog med Aarhus Kommunes leverandører om at blive disses underleverandør.</p>
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Ændring	-
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Ja	Aarhus Kommune kan ikke direkte støtte virksomheder økonomisk og må ikke være konkurrenceforvridende.
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	For at Aarhus Kommune skal kunne støtte pågældende initiativ via fx Klimapuljen, skal initiativet være skalerbart.
<i>Konklusion på screening</i>	Aarhus Kommune kan ikke direkte støtte virksomheder økonomisk og må ikke være konkurrenceforvridende, men partnerskaber kunne være en vej frem. Dog skal ressourcer i forhold til forventet CO2-effekt vurderes.	

5.8

<i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i>	Der er mange aarhusianere, der gerne vil spise grønt og lokalt, men der mangler viden, inspiration og fællesskaber omkring det grønne måltid. Derfor bør kommunen understøtte opstart af grønne madklubber, vegetariske fællesspisninger, workshops om vegetarisk kost og fødevarerfællesskaber.
--	--

	<p>Fællesskabet omkring måltidet kan være et vigtigt parameter i at opbygge nye vaner. Samtidig er der behov for, at officielle anbefalinger afstemmes efter de nye kostråd om mere plantebaseret kost – f.eks. anbefalingerne til småbørn. Foreningerne påpeger også behov for en øget opmærksomhed på lokale og sæsonbaserede fødevarer, særligt grøntsager. Ikke alle kender til, hvilke afgrøder der er i sæson lokalt hvornår, og mangler inspiration til, hvordan de kan bruges. Ligeledes er der mangel på inspiration og handleanvisninger til hvordan madspild undgås.</p>	
<i>Besvaret af</i>	Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling	
<i>Henvisning til sider i materialet</i>	S. 18-21	
<i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i>	Ikke længere	Muligvis sker der indsatser lokalt, men de er ikke centralt koordineret.
<i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i>	Ændring/udvidelse	-
<i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i>	Ja	-
<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	Forskellige anbefalinger i kostrådene ift. aldersgruppe, herunder behov for særlige diæter hos nogle borgere.
<i>Konklusion på screening</i>	<p>Kræver yderligere belysning ift kommunens understøttelse af opstart af grønne madklubber, vegetariske fællesspisninger, workshops om vegetarisk kost og fødevarerfællesskaber.</p> <p>Forslag om øget maddannelse kan implementeres.</p>	

5.9

<p><i>Anbefaling fra NGO'er og Fællesskaber</i></p>	<p>Kommunen skal gå forrest og vise vejen mod mere klimavenlig mad gennem at indføre vegetarisk kostordning – eller flere kødfrie dage – i daginstitutioner, skoler, på offentlige arbejdspladser og i ældreplejen. Det har et stort potentiale, dels i form af en direkte reduktion i CO₂-udledningen fra de offentlige køkkener, og dels i muligheden for at inspirere de mange borgere, der hver dag er i kontakt med offentlige køkkener, til at spise mere grønt, lokalt og i sæson også derhjemme. Yderligere inspiration kan ske ved at gøre det kutyme at dele vegetariske opskrifter på Aula og bruge penge sparet ved at købe mindre kød på at uddanne køkkenpersonale i at tilberede nærende og spændende vegetarisk kost.</p>	
<p><i>Besvaret af</i></p>	<p>Borgmesterens Afdeling</p>	
<p><i>Henvisning til sider i materialet</i></p>	<p>S. 18-21</p>	
<p><i>Gør vi noget lignende i forvejen?</i></p>	<p>Ja</p>	<p>Klimapolitisk Fødevarerstrategi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anbefaler at følge officielle kostråd • Tilbyder gratis kompetenceudvikling i grøn mad • Dyrt at købe oksekød (intern afgift) • Vegetarisk mødeforplejning i BA • Fælles reduktion på tværs af kommunen, målt på fødevarer indkøbt på aftale, mål er 25 % i 2025, vi har nået 20 % reduktion i 2023
<p><i>Hvis ja til ovenstående: Ville anbefalingen kræve en ændring eller udvidelse af det eksisterende tiltag eller lever vi allerede op til anbefalingen?</i></p>	<p>Udvidelse</p>	<p>Ja, kræver en udvikling af Klimapolitisk Fødevarerstrategi. Ved at sætte grønne krav og standarder i kommunens udbud, kan kommunen presse på for en grøn omstilling hos sine leverandører. Offentlige køkkener kan på den måde udgøre nøglen til at grøn omstilling i andre dele af samfundet. Aarhus Kommunes erfaringer med CO₂e -afgifter på klimabelastende fødevarer og uddannelse af madprofessionelle kan endvidere skaleres og inspirere på tværs af kommuner og organisationer.</p>
<p><i>Planlægger vi at gøre noget lignende? (fx som forslag til indsats i kommende klimaplan)</i></p>	<p>Ja</p>	<p>-</p>

<i>Er der nogle umiddelbare juridiske problemstillinger?</i>	Nej	-
<i>Er der andre hensyn vi skal være opmærksomme på?</i>	Ja	Forskellige anbefalinger i kostrådene ift. aldersgruppe, herunder behov for særlige diæter hos nogle borgere. Modstand/Behov for kulturændring Økonomi/udvidelse af køkkener, mangel på fagligt uddannet personale
<i>Konklusion på screening</i>	Det kræver udvikling af den klimapolitiske fødevarerstrategi og herefter yderligere belysning.	